

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Melakhim]

[Sefer Melakhim]

Shelomoh ben Yitshak

5565 [1804/1805]

1

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706)

מֵאֵת יְהוָה מָה אוֹחִיל לַיהוָה
עוֹד :

ז (א) וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע שְׁמַעוּ
דְּבַר יְהוָה כֹּה אָמַר יְהוָה
כִּיעַת מָחָר סָאָה סֶלֶת בְּשֶׁקֶל
וְסֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל בְּשֶׁעַר
שְׁמֵרוֹן : (ב) וַיַּעַן הַשְּׁלִישִׁי אֲשֶׁר
לַמֶּלֶךְ נִשְׁעַן עַל יְדוֹ אֶת־אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה
אֲרָבוֹת בְּשָׂמַיִם הִיְהִיָּה רַחֲדָבָר
הַיּוֹה וַיֹּאמֶר הַנִּבָּה רֵאָה בְּעֵינַיָּךְ

פֶּאֶם עוֹיִגְעַן הָעַר , וּוְאִם זָאָלֶל אִיךְ
פֶּעֶרְנַעַר אוֹיֶף אִיהֶן הַאֲפֶעֶן ?
ז (א) אֱלִישֶׁע אָבַעַר אָנְטוּוֹאֶרְטַעְטַע :
זָאָ הָעֶרְעַט רַעַס עוֹיִגְעַן וּוְאֶרְט !
מֶאָרְגַעַן אוֹם דִּיזַע צִיִּים , שְׁפֶרִיכֶט רַעַר
עוֹיִגַע , וּוִירַד אִיִּין סָאָה פֶּיִנַעַס מַעְהַל
אוֹם אִיִּין שֶׁקֶל , אוֹנַד צוֹוִיִּיא סָאָה
גַּעַר שְׁטַעַן עַכְעַנְפֶּאָלֶלֶם אוֹם אִיִּין שֶׁקֶל
אָן שְׁמֵרוֹן'ס טַהָאָר צוֹ דַּוְאָכַעַן זִיִּין .
(ב) דַּעַר אָבַעַרְסַטַע , דַּעַר דַּעַן קַעַנִיג
שְׁטַעַטַס בַּעַגְלִיִּטַעְטַע , זַאגְטַע הִירוֹיֶף צוֹ
דַּעַם גַּעַטְטִלִּיכַעַן מֶאָנַנַע : וּוַעַן אוֹיֶךְ דַּעַר
עוֹיִגַע גַּעַטְרִיִּידַע פֶּאָם הִימְמַעַל רַעַגְנַעַן
לִיֶסַע , וּוִירַדַע דִּים מַעַגְלִיךְ זִיִּין ? יַעַנַעַר
עַרוֹוִידַעַרְטַע : דַּוְאוֹוִירַסְטַע עַם מִיט דִּיִּינַעַן
אוֹיִגַעַן

ומשם

רשי

באור

כ"ח י"ג) : מה אוחיל לה' עוד . להוסיע
הלא לא יועיל :
ז (ג) וארבעה
ז (א) שמעו דבר ה' . קנילו פתגמא דה' . (הכסדי) . (ב) אשר למלך נשען
על ידו . השליש ההוא היה מלווה את המלך בכל מקום , כדרך השומרים אשר
למלכים

לה' עוד , כלומר , מה אקוה לה' עוד , ומה
אקוה לו , מה יועילני אחרי זאת הרעה .
ויוכתן תרגם מה אנלי , תרגם אוחיל כמו
אחלה . [הכ"ל] .

מ כ ל ל י ו פ י

ז (א) צר ממנו , ענין הדחק והוא תאר : (ה) ואח הנרזל , בא עם הפועל אוועס
הנרזל כפל אל המים הקורה ובפי' אין מלת את נופלת על הפועל כאשר חשנו רבים ופי'
ואת הנרזל ועם , הקורה עם הנרזל כפל במים : (ו) ויקצב , ויכרת : (ח) פלוני , המקום
המכוסה שמו אלל הזוכר יאמרו עליו פלוני ואע"פ שהוא ידוע אלל הזוכר אותו ואינו רוצה לקרותו
בשמו יאמר עליו פלוני : אלמוני , בשרש אלס כתב המקום שלא נזכר שמו אמרו עליו זה השם
מענין שכול ואלמון , ויתכן לומר כי לא על המקום רק על בעל המקום יאמר כן [וי"א כי אלמוני
כמו עלמוני כי אותיות אהת"ע מתחלפות ופירושו נעלם] : תחנתי , שם והאחד תחנות :
(ט) נחמים , מן הנחת ה' גבוריך ושרשו נחת : (יא) ויסער , ה' מכתער על זה הדבר
כי ה' מגלה מסתריו : (יג) איבה , אנה : (יט) לא זה הדרך , לזכר : ולא זה העיר , נקולס
לנקבה : (כג) ויכרה ענין אכילה : ולא יספו עוד , אינו רוצה לומר לעולם שהרי אומר
אח"כ ויקנון בן הדד אלל פי' באותו זמן : (כה) רביונים , [בשרש דב בשם הריק"ס כמו
שביונים הזרע שנזפק היוכס שהם עסי' למרחוק ואוכלי' הזרע ובאים אל קנסו והם מסמת הרעב
היו מוכיאים מה שנזפק ואוכלים] ר' יונה כתב כי היו משתמשים בנאות היונים להדלקת אש
מחמת חוסר ענים : (לב) בטרם , חסר ו' והיא יתירה במלת והוא אמה : (לג) אוחיל ,
אקוה לפי שכבר אוכלו' הנשים נזר נביהם :

773
י"ג
לעיו
אשר
בנש

מלכים ב ז

הרגום אשכנזי כד

וּמִשָּׁם לֹא תֵאכְרָ: (ג) וְאַרְבַּעַה
 אֲנָשִׁים הָיוּ מִצָּרְעִים פֶּתַח הַשַּׁעַר
 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ
 יֹשְׁבִים פֹּה עַד-מָתָנוּ: (ד) אִם-
 אָמַרְנוּ נָכוֹא הָעִיר וְהָרָעַב
 בָּעִיר וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יִשְׁכְּנוּ
 פֹּה וּמָתָנוּ וְעָתָה לָכוּ וְנִפְלֶה אֶל-
 מַחְנֵה אָרֶם אִם-יְחַיֵּנוּ נַחֲיָה וְאִם-
 יָמִיתָנוּ וּמָתָנוּ: (ה) וַיִּקְמוּ בְּנִשְׁפָּה
 לָבוֹא אֶל-מַחְנֵה אָרֶם וַיָּבֹאוּ עַד-
 קֶצֶה מַחְנֵה אָרֶם וְהָיָה אִין-שָׁם
 אִישׁ: (ו) וְאֵדְנִי הַשְּׁמִיעַ אֶת-
 מַחְנֵה אָרֶם קוֹל רֶכֶב וְקוֹל כּוֹס
 קוֹל חֵיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-
 אֶחָיו הִנֵּה יִשְׁכְּרֵנוּ עָלֵינוּ מֶלֶךְ
 יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחֲתִים וְאֶת-
 מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ:
 (ז) וַיִּקְוּמוּ וַיָּנִיחוּ בְּנִשְׁפָּה וַיַּעֲזְבוּ

אויגען זעהען, אבער ניכטס דאפאן
 געניסען. — (ג) נון ווארען דאמאלס
 פֿיר אויסזעציגע מעננער פֿאר דעם
 טהארע, דיזע שפראכען איינער צום
 אנדערן: וואס בלייבען וויר היר, ביס
 וויר שטערבען? (ד) וואללטען וויר
 אויך אין דיא שטארט געהען, זא איזט
 הונגערסנאטה דארט, וויר מיססען
 אומקאממען; בלייבען וויר היר, זא
 קאממען וויר געוויס אום. וואהללאן
 דען, וויר געהען צו ארם'ס לאגער
 איבער, לאססען זיא אונס לעכען,
 איזט'ס גוט, ווא ניכט, זא שטערבען
 וויר! (ה) זיא מאכטען זיך אלוף אין
 דער אבענדעדעממונג אויף, נאך דעם
 לאגער ארם'ס צו געהן; אלס זיא אבער
 דאהין קאמען, פֿאנדען זיא קיינען מענשן
 דאזעלכסט. (ו) דען דער עוויגע
 האטטע ארם'ס העער איין גערייש פֿאן
 קריגסוואגען, פֿפערדען אונד איינער
 גראסען ארמעע הערען לאססען, אונד
 איינער שפראך דא העער צום אנדערן:
 זיה! געוויס האט דער קעניג פֿאן ישראל
 דיא קעניגע דער חתים אונד פֿאן
 מצרים ווידער אונס געדונגען, אונס צו
 איבערפֿאללען. (ז) דרום האטטען
 זיא זיך אין דער אבענדעדעממונג
 צעלטע

אויפגעמאכט, דיא פֿלוקט ערגריפֿען,
 רש"י

באור

למלכים. הנה ה' עושה ארכות בשמים.
 להמטיר, או, בדרך הפלגה, להוריד
 חטים ושעורים, על דרך ירידת המן.
 ותרגם יונתן: אלוה' פתח כיון, ומחית
 טובא מן שמיא. (רד"ק). (ג) פתח
 השער. כמו שדרך המזרעים להיות סוף
 (הכ"ל). (ד) ונפלה. כמו ואת הנפלים
 וכתמע למשרית ארם. (ה) (רש"י)
 ויקומו ויניסו בגושף. כוונה לומר,

(ג) וחרצעה חגשים. גיחזי
 ובניו: פתח השער. כמו שנאמר
 בדרך יצא מחוץ למחנה מושבו (ויקרא
 י"ג מ"ו): (ו) השמיעא מחנה ארם.
 כדונה
 לעיר, כמו שכתוב (ויקרא י"ג מ"ו) מחוץ למחנה מושבו.
 אשר נפלו על מלך כנעל (להלן כ"ה י"ח), וכן תרגם הכסדי:
 וכתמע למשרית ארם. (ה) (רש"י)
 ויקומו ויניסו בגושף. כוונה לומר,

והנה ה' עושה ארכות בשמים להמטיר חטים ושעורים על דרך ירידת המן ותרגם יונתן אלוה' פתח כיון ומחית טובא מן שמיא רד"ק ג פתח השער כמו שדרך המזרעים להיות סוף הכ"ל ד ונפלה כמו ואת הנפלים וכתמע למשרית ארם ה רש"י ויקומו ויניסו בגושף כוונה לומר

וְאֶת־אֱהֲלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם
 וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הִמְחִינָה בְּאִשׁ
 הַיָּא וַיִּנְסוּ אֶל־נַפְשָׁם: (ח) וַיָּבֹאוּ
 הַמְצֻדָּעִים הָאֵלֶּה עַד־קִצְוֵה
 הַמְחִינָה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֵהֶל אֶחָד
 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף
 זָהָב וּבָגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
 וַיִּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֵהֶל אֲחֵר
 וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:
 (ט) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
 לֹא בֶן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה
 יוֹם־בִּשְׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ מַחֲשִׂים
 וְחַכְיֵנו עַד־אֹר הַבֶּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
 עוֹז וְעֵתָה לָכֵן וּנְבֹאָה וּנְגִידָה
 בֵּית הַמֶּלֶךְ: (י) וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ
 אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּדוּ לָהֶם
 לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מְחִינָה אֲרָם
 וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם
 כִּי אִם־דֹּפּוֹס אָסוּר וְהַחֲמוּר
 אָסוּר וְאֵהֲלִים בְּאִשׁ הַמָּדָה:

צעלטע , פֿעֶרדע , עזעל אונד דאו
 גאַנצע לאַגער , וויא עס וואַר , צוריק
 געלאַססען , אונד בלאַז איהר לעבען צו
 רעטטען געזוכט . (ח) אַלס נון יענע
 אַויסזעצונגע אָן דאו לאַגער קאַמען ,
 גינגען וויא אַין אַיין צעלט , אַסען ,
 טראַנקען , טרוגען זילבער גאָלד אונד
 קליידונגסשטיקע דאַפֿאַן , פֿערגרובען
 עס , אונד גינגען הירויף אַיין אַיין אַנדערעס
 צעלט , נאַהמען אַויך העראַויס , טרוגען
 עס פֿאַרט , אונד פֿערגרובען עס .
 (ט) אַכער נון זאַנטע אַיינער צום
 אַנדערן : וויר טהון היר ניכט רעכט ,
 דים אַיזט אַיין טאג , דאַ וויר גוטעס
 פֿערקינדען קעננטען , אונד וויר שווייגען ,
 וואַרטען וויר ביס עס מאַרגען ווירד , זאָ
 ווערדען וויר בעשטראַפֿט ; וויר וואַללען
 אַלואַ הינגעהען , אונד עס אים קעניג
 ליכען פֿאַללאַסטע אַנצייגען . (י) זיא
 גינגען אַלואַ צוריק , ריפֿען דעם טהאַר
 וועכטער צו , אונד שפראַכען : וויר
 וואַרען אים לאַגער אַרם'ס , אַכער דאַ
 וואַר וועדער אַיין מענש צו זעהען , נאָך
 אַיינע מענשליכע שטיממע צו הערען ,
 זאַנדערן פֿעֶרדע אַונד עזעל וונד
 אַנגעבונדען , אונד דיא צעלטע שטעהען
 גאָך , וויא זיא וואַרען . (יא) דיא
 טהאדוואַכע

באור

רש"י
 כדמה להם כאו שומעין: (ט) ומלאנו
 עון מתחייבין חנו למלכות (י) כאשר
 המה כמו שהיו מלאים מתחלתם לח
 הוילאו
 כי אכחנו עושים דבר ראוי , היום הזה הוא יום ראוי לבשר , ואם אכחנו שותקין ונמתין עד אור
 הבקר , ידעו זה ישראל , וימלאנו עונם , על אשר לא נשברנו הנשורה הזאת . והנה זה היה עדיין
 לילה . (לכ"ג) . (י) אל שער העיר . לנערי תרע קרתא . (הכאדי) . אין שם איש .
 (ואין שם) וגו' . הסוס אסור והחמור אסור . קוסון

כי בלילה שמעו הקולות , ובלילה ההוא נסו
 תחף , ומרוב פחדם עזבו סוסיכם וחמוריכם ,
 וברחו ברגליכם . (מדברי רלב"ג) . וינסו
 אל נפשם . וערקו לשזבח כפשהו .
 (הכאדי) . (ט) לא בן וגו' . רובה לאמר ,
 אין אכחנו עושים דבר ראוי , היום הזה הוא יום ראוי לבשר , ואם אכחנו שותקין ונמתין עד אור
 הבקר , ידעו זה ישראל , וימלאנו עונם , על אשר לא נשברנו הנשורה הזאת . והנה זה היה עדיין
 לילה . (לכ"ג) . (י) אל שער העיר . לנערי תרע קרתא . (הכאדי) . אין שם איש .
 (ואין שם) וגו' . הסוס אסור והחמור אסור . קוסון

מלכים ב ז ה

חרגום אישכנוי כו

האלהים ויאמר והנה יהוה עשה
ארבות בשמים היהיה כדבר
הזה ויאמר הנף ראה בעיניך
ומשם לאתאכל : (כ) ויהי-לו
כן וירמסו אתו הקעם בשער
וימת :

עויגע געטריידע פֿאָם היממעל רעגנען ,
ווירדע דים מעגליך זיין ? דאָ שפראַך
דער געטטליכע מאן : דוא ווירסט עם
מיט אייגען אויגען זעהען , אבער ניכטס
דאָפֿאָן געניסען ; (כ) אונד נונגעשאַה
איהם זאָ , דאז פֿאַלק צערדריקטע איהן
איים טהאַר , אונד ער שטאַרב .

ח (א) אלישע זאגטע צו דער פֿרויא ,
דערען זאָהן ער דאז לעבען
ערהילט , מאכע דיר אויף , ציהע מיט
דיינער פֿאַמיליע אויס דעם לאַנדע ,
אונד לאַס היך נידער וואָ דוא קאַננסט ,
דען דער עוויגע לעגטע דעם לאַנדע
הונגערסנאָטה אויף , אונד זיא ווירד
זיבען יאהרע דויערן . (ב) דיא פֿרויא
מאַכטע זיך אויף , בעפֿאַלגטע דען
בעפֿעהל דעם געטטליכען מאַננעם ,
אונד צאָג מיט איהרער פֿאַמיליע נאָך
דעם לאַנד פלשחים , וואָ זיא זיך זיבען
יאָרדע אויפֿהולט . (ג) נאָך זיבען
יאָהרען קאַם זיא פֿאַן דאָ ווידער צוריק ,
אונד

ח (א) ויאלישע דבר אל-
האשה אשר-החיה את-
בנה לאמר קומי ולכי אתי
וביתך וגורי באשר תגורי כי-
קרא יהוה לרעב וגם בא אל-
הארץ שבע שנים : (ב) ותקם
האשה ותעש כדבר איש
האלהים ותלך היא וביתה ותגר
בארץ פלשתים שבע שנים :

(ג) ויהי מקצה שבע שנים והשב האשה מארץ פלשתים והיא

לצעק

באור

רשי

ח (א) באשר תגורי . באתר דכשר
למדר . (הכשרי) . כי קרא וכו' .
אחי זמן ה' כפכא : ואף עתיד למיתי על ארעא
שבע שנין . (הכ"ל) . (ג) ותצא לצעק
וגו' . רבנן לאמה , שהחזיקו בהם אנשים .
והיתה

ח (א) ואלישע דבר חל האשה .
זס שבע שנים : כי קרא ה' לרעב .
הוא הרעב אשר הים צימיו יוא בן פתוא :
(ג) חל ביתה וחל שדה . שהחזיקו בה
גזלנים

מ כ ל י ו פ י

ז (ב) השליש , תאר והוא הקנין , או יקרא בן אשר הוא תחת המשנה : אשר למלך , למ"ד
במקום ה"א הידיעה , כן דעת קנת מרקדקים ויש לפרש , כמשמעו אשר למלך דבק עם
השלים כאילו כתב אשר למלך אשר נשען : (ט) היום הוה , העת : אל שער , פועל משער :
ויגידו להם , ל' יסוד ול' רבי , אל כל . שער והס' ה' רבים : (יג) ההמון , קנזן פי' הריק"ס
הכס כחש' ככל המון ישראל כלומר אס תאמר איד לא נשאר רק חמשה הכס ככל המון אשר
תמו : (יד) ויקחו שני רכב סוסים , פי' שנים סוס' ורכב' עליהם : בהחפזם , מקור :